

Sygn. akt **II AKa 131/15**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Olszewski (spr.)
Sędziowie:	SA Piotr Brodniak SA Andrzej Wiśniewski
Protokolant:	sekr. sądowy Karolina Pajewska

przy udziale prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Barbary Rzuchowskiej

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2015 r. sprawy

J. P. (1)

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie

z powodu apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 17 kwietnia 2015 r., sygn. akt III Ko 70/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę J. P. (1) przekazuje Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania.

Andrzej Wiśniewski Andrzej Olszewski Piotr Brodniak

Sygn. akt II AKa 131/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2015 r., Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił wniosek J. P. (1) o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie w sprawie 2 Ds. 132/12.

Powyższy wyrok zaskarżył pełnomocnik wnioskodawcy, który zarzucił:

„1. obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 552 § 4 kpk. w zw. z art. 445 § 1 i 2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że:

a) zaliczenie na podstawie art. 417 kpk i 63 kk okresu niesłusznie stosowanego tymczasowego aresztowania w całości na poczet kary grzywny orzeczonej wobec poszkodowanego, zamyka mu drogę do dochodzenia odszkodowania

i zadośćuczynienia na podstawie art. 552 § 4 kpk za okres rzeczywistego pozbawienia wolności, który został zaliczony na poczet orzeczonej kary,

b) zaliczenie na podstawie art. 417 kpk i 63 kk okresu niesłusznie stosowanego tymczasowego aresztowania w całości na poczet kary orzeczonej wobec poszkodowanego, w każdym przypadku rekompensuje wnioskodawcy szkodę i krzywdę wynikającą z faktu rzeczywistego pozbawienia wolności, co skutkowało brakiem zasądzenia w niniejszej sprawie na rzecz wnioskodawcy zadośćuczynienia i odszkodowania za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie, a w konsekwencji krzywda i szkoda zostały zrekompensowane J. P. (1) jedynie w nieznaczej części.

2. naruszenie art. 5 ust. 5 Konwencji z 1950 r. o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 41 ust. 5 Konstytucji RP, poprzez:

a) oddalenie wniosku o przyznanie zadośćuczynienia i odszkodowania za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie zastosowane na wobec J. P. (1), w sytuacji gdy zaliczenie okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w całości na poczet kary grzywny – w dodatku orzeczonej za inny zarzut, przedstawiony już po uchyleniu izolacyjnego środka zapobiegawczego, przy umorzeniu postępowania w przedmiocie zarzutu stanowiącego podstawę zastosowania tego środka – nie stanowiło sprawiedliwego zadośćuczynienia za szkodę o charakterze pieniężnym i niepieniężnym poniesioną przez wnioskodawcę,

b) nieprzeprowadzenie przez Sąd I instancji analizy mającej na celu ustalenie czy zaliczenie okresu tymczasowego aresztowania w całości na poczet kary grzywny stanowiło w przypadku wnioskodawcy sprawiedliwe zadośćuczynienie za szkodę o charakterze pieniężnym i niepieniężnym poniesioną przez wnioskodawcę;

3. obrazę przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na treść orzeczenia, a to:

a) art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. polegającą na dokonaniu wybiórczej i dowolnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, z naruszeniem zasad swobodnej oceny dowodów, a w konsekwencji wadliwe przyjęcie, że kwota 5.000 zł stanowiłaby dla wnioskodawcy godziwe zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie, podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie, w szczególności dokumentacji z akt karnych opisujących przebieg postępowania przygotowawczego i podstawę (zarzut) zastosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego, wyjaśnień wnioskodawcy i zeznań przesłuchanych w sprawie świadków, dokonana przy uwzględnieniu swobody ich oceny, zasad prawidłowego rozumowania oraz doświadczenia życiowego winna prowadzić do wniosku, że kwota 15.000 złotych wskazana we wniosku z dnia 21 maja 2013 r. stanowi odpowiednią sumę zadośćuczynienia za doznaną przez wnioskodawcę krzywdę,

b) art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. polegającą na dokonaniu wybiórczej i dowolnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, z naruszeniem zasad swobodnej oceny dowodów, a w konsekwencji wadliwe przyjęcie, że brak jest związku przyczynowego pomiędzy pozostawianiem wnioskodawcy bez pracy w okresie od 21 czerwca do 16 lipca 2012 r. a tymczasowym aresztowaniem, w sytuacji gdy wnioskodawca w wyniku pozbawienia go wolności nie mógł świadczyć pracy, a tym samym nie przysługiwało mu za ten okres wynagrodzenie, nawet jakby jego umowa o pracę nie uległa rozwiązaniu, a także wadliwe przyjęcie, że ze względu na brak możliwości poczynienia oszczędności przez wnioskodawcę brak jest podstaw do zasądzenia na jego rzecz odszkodowania, w sytuacji gdy oczywistym jest, że pobyt w areszcie wiązał się z odpadnięciem tylko części kosztów utrzymania dla J. P. (1), który – jak wynika z jego zeznań był zobowiązany do uiszczania rat kredytu za motocykl, i tuż przez aresztowaniem – rat kredytu za samochód.

c) art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. polegającą na dokonaniu wybiórczej i dowolnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, z naruszeniem zasad swobodnej oceny dowodów, a w konsekwencji wadliwe przyjęcie, że brak jest związku przyczynowego pomiędzy powstaniem kosztów zaciągnięcia kredytów w celu zwrotu J. W. kwoty wpłaconego

poręczenia a tymczasowym aresztowaniem, podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie,

w szczególności zeznań wnioskodawcy powinna prowadzić do wniosku, że fakt zażądania zwrotu kwoty wpłaconego poręczenia przez J. W. wskazuje na to, iż pomiędzy wnioskodawcą a J. W. zawarta została ustna umowa na podstawie, której J. P. (1) zobowiązał się do zwrotu kwoty wpłaconego poręczenia po uchyleniu stosowanego wobec niego tymczasowego aresztowania.”

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący wniósł o:

„1. zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie zgodnie z wnioskiem,

2. zasądzenie kosztów postępowania przed Sądem I i II instancji, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych.”

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się o tyle uzasadniona, że doprowadziła do kontroli instancyjnej wyroku, a następnie do jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozstrzygnięcia przez sąd pierwszej instancji.

Orzekając w przedmiotowej sprawie, Sąd Okręgowy powołał się m.in. na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 27 maja 2002 r. (sygn. akt II KKN 218/00, Lex nr 53918) oraz Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, wyrażone

w uzasadnieniu do wyroku z dnia 29 maja 2013 r. (sygn. akt II AKa 85/13). Nie dostrzegł jednak, że orzecznictwo w tym zakresie nie było jednolite, w/w orzeczenia spotkały się z krytyką, a pojawiły się także orzeczenia odmienne.

W pierwszej kolejności należy przytoczyć wyrok ETPCz z dnia 10 maja 2011 r.

w sprawie Włoch przeciwko Polsce (skarga nr 33475/08), powiązanego z nim wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2012 r. (sygn. akt IV Ko 10/12, OSNKW 2012/10/109), czy też wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 września 2014 r. (sygn. akt II AKa 185/12). Przytoczone orzeczenia słusznie wskazały, że nie wystarczy stwierdzenie czy okres tymczasowego aresztowania w całości został zaliczony na poczet prawomocnie orzeczonej kary, ale konieczne jest ustalenie czy takie zaliczenie było „proporcjonalne” oraz stanowiło sprawiedliwe zadośćuczynienie za krzywdę oraz odszkodowanie za ewentualnie wyrządzoną szkodę.

Nie budzi również wątpliwości, że konsekwencją odmiennego orzecznictwa w tym zakresie były zmiany dokonane przez ustawodawcę w zakresie przepisów art. 552 a k.p.k. i następne, które zaczęły obowiązywać od 1 lipca 2015 r.. Tak więc, co do zasady, wniosek J. P. (1) jest zasadny.

Na rozprawie apelacyjnej, prokurator zaproponował określone kwoty tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania. Jednak oczekiwania wnioskodawcy są znacznie większe, a to wymaga przeprowadzenia odpowiednich dowodów.

Dlatego Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Jest oczywiste, że to wnioskujący (jego pełnomocnik) winien zgłosić takie wnioski dowodowe, dzięki którym wykaże nie tylko krzywdę wyrządzoną J. P. niesłusznym tymczasowym aresztowaniem, ale i konkretne szkody związane ze stosowaniem tego środka zapobiegawczego. Ewentualną sumę zadośćuczynienia

i odszkodowania trzeba też pomniejszyć o wysokość grzywny, na poczet której zaliczono przedmiotowy areszt, a której wnioskodawca ostatecznie nie zapłacił.